

Latvijas Peldēšanas
federācija

Sabiedrības integrācijas
fonds

Peldētapmācības pedagogi

Peldētapmācībā iesaistītie pedagogi, to kvalifikācija un mācību procesa novērtējums

Kultūras ministrija

Sabiedrības integrācijas fonds

Pasākumu finansiāli atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

Projekta nr.2020.LV/NVOF/MAC/088/06

Ziņojums "Peldētapmācības pedagogi. Peldētapmācībā iesaistītie pedagogi, to kvalifikācija un mācību procesa novērtējums" ir sagatavots projekta "Atbalsts LPF darbības stiprināšanai un interešu aizstāvībai cilvēkdrošības uz ūdens veicināšanas jomā".

Par ziņojuma saturu atbild biedrība «Latvijas Peldēšanas federācija»

#NVOfonds

www.swimming.lv
www.peldidrosi.lv

© Latvijas Peldēšanas federācija, 2020

Visas tiesības aizsargātas. Informatīvais ziņojums ir biedrības "Latvijas Peldēšanas federācija" autortiesību objekts un aizsargāts atbilstoši Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem. Ziņojuma elektroniskā versija ir pieejama Latvijas Peldēšanas federācijas mājaslapā www.swimming.lv. Drukātu un iesietu versiju iespējams iegādāties Latvijas Peldēšanas federācijas birojā, Ķīpsalas ielā 5, Rīgā, LV-1048 (e-pasts: info@swimming.lv).

Ziņojuma pavairošanai vai tulkošanai, neatkarīgi no tā vai mērķis ir komerciāls vai nekomerciāls, ir nepieciešama Latvijas Peldēšanas federācijas rakstiska piekrišana. Piekrišanu ir iespējams saņemt rakstot pieprasījumu uz Latvijas Peldēšanas federācijas e-pastu info@swimming.lv.

Latvijas Peldēšanas federācija ir veikusi visus nepieciešamos piesardzības un kontroles pasākumus, lai pārbaudītu šajā dokumentā iekļauto informāciju. Tomēr ziņojumā izmantotie statistikas dati, publikācijas un mediju ziņas ir publicēti paļaujoties uz to autoru kompetenci un pieņemot, ka iesniegtās ziņas ir patiesas. Latvijas Peldēšanas federācija nevar izsniegt nedz tiešas, nedz netiešas garantijas par datu nekļūdīgumu. Latvijas Peldēšanas federācija neuzņemas atbildību par zaudējumiem, kas var rasties vai radušies šī dokumenta lietošanas rezultātā.

SATURS

IEVADVĀRDI	5
KOPSAVILKUMS	7
PĒTĪJUMA APRAKSTS UN RESPONDENTU SOCIĀLI DEMOGRĀFISKAIS PROFILS	8
PELDĒTAPMĀCĪBAS PROCESS UN MĀCĪBU SATURS	11
Peldēšanas nodarbību norises formāts un apjoms	11
Izglītojamo skaits grupā.....	14
Peldēšanas nodarbību saturs	15
Peldēšanas nodarbību kvalitāte	16
Materiāltehniskās bāzes un attieksmes vērtējums	19
SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI	20

IEVADVĀRDI

Mācību iestādes jau gadu simtiem ir ikvienas sabiedrības izglītības ieguves pamats – tieši skolās bērni apgūst turpmākajai ikdienas dzīvei nepieciešamajām zināšanām un prasmēm. Skolas ir arī tās iestādes, kurās vairums bērnu pirmo reizi dzīvē sistemātiski apgūst peldētprasmi un veido pirmo emocionālo iespaidu par peldēšanu kā fizisko aktivitāti. To, kādas emocijas rada šī pirmā pieredze, primāri nosaka pedagoga zināšanas un prasmes iepazīstināt bērnus ar jauno vidi un vēlāk – iemācīt peldēšanas pamatus.

Nenoliedzami pedagogs ir būtiskākais elements peldētāpmācības un drošības uz ūdens jeb ūdens kompetences prasmju nodošanā bērniem. Tieši tāpēc ir ārkārtīgi svarīgi, lai šo darbu veiktu kvalificēti, kompetenti un par savu izmantoto mācību metodi pārliecināti pedagogi.

Šī ziņojuma mērķis ir, apkopojot tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra SIA "Pētījumu centrs SKDS" veiktā pētījuma rezultātus, apzināt, kāda ir peldēšanas mācīšanas procesā iesaistīto pedagogu kvalifikācija, zināšanas un vērtējums par mācību procesa norisi, tādējādi rodot potenciālos risinājumus peldēšanas mācīšanas procesa pilnveidei un uzlabošanai.

Mums ir jārod veids, kā valstiskā mērogā nodrošināt to, lai nākotnē ikviens Latvijas bērns saņem pienācīgu un kvalitatīvu peldēšanas prasmju apmācību, tādējādi veicinot iedzīvotāju vispārējo drošību uz ūdens un noslīkušo skaita samazināšanos.

Aivars Platonovs

Latvijas Peldēšanas federācijas
prezidents

AUTORI

Šis ziņojums ir sagatavots balstoties uz tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centra SIA "Pētījumu centrs SKDS" veikto sporta pedagogu aptauju.

Pētījumu rezultātā iegūtos secinājumus un to izvērtējumu ir veikusi biedrības "Latvijas Peldēšanas federācija" darba grupa. Darba grupas vadītājs un noslēguma ziņojuma autors ir Aivars Platonovs.

PATEICĪBAS

Latvijas Peldēšanas federācija vēlas izteikt lielu pateicību Sabiedrības integrācijas fondam par piešķirto valsts budžeta finansējumu projektam "Atbalsts LPF darbības stiprināšanai un interešu aizstāvībai cilvēkdrošības uz ūdens veicināšanas jomā".

Tāpat īpašs paldies par sadarbību projekta realizācijā un šī dokumenta tapšanā tiek teikts biedrībai "Peldēt droši".

Kultūras ministrija

Sabiedrības integrācijas
fonds

KOPSAVILKUMS

Vairums peldētapmācībā iesaistīto pedagogu ir ieguvuši augstāko pedagoģisko izglītību ar sporta skolotāja kvalifikāciju. Peldēšanas trenera kvalifikācija ir aptuveni 25% peldēšanas mācīšanā iesaistītajiem pedagogiem. Savukārt peldēšanas trenera sertifikāts ir katram piektajam no aptaujātajiem pedagogiem.

Vairāk kā puse jeb 58% sporta pedagogu pēdējo piecu gadu laikā nav apmeklējuši profesionālās kompetences pilnveides kursus peldēšanā vai cita veida kursus/seminārus, kas būtu saistīti ar peldēšanas apguvi.

28% (!) pedagogu uzskata, ka viņu mācību iestādē īstenotais mācību saturs un apjoms nav pietiekams, lai bērni pilnvērtīgi apgūtu nepieciešamās ūdens kompetences/prasmis un justos droši, atpūšoties ūdenī vai tā tuvumā, bet vēl 9% respondentu nav spējuši sniegt savu vērtējumu.

Tikai 18% respondentu ir pilnībā pārliecināti par to, ka viņu vadītajās nodarbībās ir iespējams sasniegt peldētapmācības procesa primāros mērķus – iemācīt bērnam nepieciešamās prasmes, lai justos droši ūdenī.

61% (!) respondentu savas zināšanas uzskata par pietiekamām, lai vadītu peldēšanas nodarbības, bet 3 no 10 pedagogiem atzīst, ka viņi faktiski nav pietiekami zinoši, lai mācītu bērniem peldēt. Teju katrs desmitais nav spējis atbildēt.

39% sporta skolotāju nav pārliecināti par savām zināšanām un prasmēm, vadot peldēšanas nodarbības. Jauno sporta pedagogu vidū šis procents ir vēl lielāks – 44%. Salīdzinājumam starp peldēšanas treneriem par savām zināšanām šaubās vien katrs desmitais.

Par labu pilnvērtīgai peldētapmācības programmas īstenošanai ir iestājušies tie pedagogi, kuriem ir peldēšanas trenera kvalifikācija – viņu vidū 28% pauž pārliecību, ka apmācības ilgumam jābūt vairāk par 96 mācību stundām (salīdzinājumam – personu ar sporta skolotāja kvalifikāciju vidū šādu viedokli pauž vien 12%, bet kategorijā "cita" kvalifikācija vien 7%).

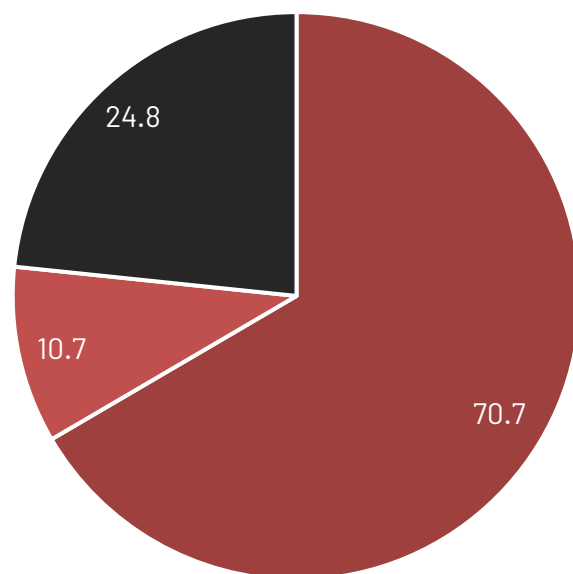
PĒTĪJUMA APRAKSTS UN RESPONDENTU SOCIĀLI DEMOGRĀFISKAIS PROFILS

Aptaujas respondenti ir Latvijas vispārīzglītojošo skolu sporta skolotāji, kas laika posmā no 2020.gada 03.09.-20.oktobrim piedalījās pedagoģu profesionālās kompetences pilnveidesursos, kuru mērķis bija pilnveidot vispārējās izglītības sporta pedagoģu profesionālo kompetenci mācību priekšmeta "Sports un veselība" mācību satura modulī "Peldēšana". Kopējais respondentu skaits – 270. Izmantotā aptaujas metode – interneta aptauja (CAWI).

LRF rīcībā nav precīzu datu par sporta skolotāju skaitu Latvijā, kas ir iesaistīti peldēšanas mācību īstenošanā mācību satura ietvaros, tomēr, ņemot vērā vispārīzglītojošo izglītības iestāžu skaitu, peldbaseinu infrastruktūru, kā arī iepriekš veiktos pētījumus, kuru laikā secināts, ka mācību satura ietvaros peldēšanas mācība tiek īstenota vien 28% no visām Latvijas vispārējās izglītības iestādēm¹, var pieņemt, ka kopējais pedagoģu skaits, kas īsteno mācību procesu modelī "Peldēšana", nav lielāks par 350-400, līdz ar to autori ir pārliecināti, ka iegūtie dati ir uzskatāmi par reprezentatīviem.

Pētījuma ietvaros respondentiem tika uzdoti jautājumi gan par dzimumu, gan vecumu un darba pieredzi, tomēr izvirzītā mērķa kontekstā būtiskāka ir tieši pedagoģu izglītība un kvalifikācija, kā arī līdzšinējā pieredze. Apskatot aptaujāto pedagoģu izglītību un kvalifikāciju, redzams, ka absolūtajam vairākumam pedagoģu ir augstākā pedagoģiskā izglītība ar sporta skolotāja kvalifikāciju, savukārt peldēšanas trenera kvalifikācija ir tikai katram 10 respondentam. Vienlaikus jānorāda, ka teju 25% respondentu, uzrādot savu izglītību, ir norādījuši atbilstošu variantu "cita", kur visbiežāk parādās tādas atbildes kā:

Pedagoģu izglītība un kvalifikācija, %

- Augstākā pedagoģiskā ar sporta skolotāja kvalifikāciju
- Augstākā pedagoģiskā ar peldēšanas trenera kvalifikāciju
- Cita

¹ Bērnu un jauniešu peldētprasme. Peldēšanas mācību pieejamība vispārējās izglītības iestādēs un izglītojamo apgūtās ūdens kompetences prasmes. 2019.

“students”, “augstākā pedagoģiskā izglītība”, “1 . līmeņa augstākā izglītība”, “C kategorijas sertifikāts”, u.c. Tāpat pedagogi atbildēs ir norādījuši kvalifikāciju citos sporta veidos. Savukārt spēkā esošs peldēšanas trenera sertifikāts ir nepilniem 22% no visiem respondentiem.

Te jāatgādina, ka iepriekš veiktā pētījuma ietvaros bija novērots, ka nereti peldēšanas apmācību nodrošina arī profesionālās ievirzes sporta izglītības iestāžu sporta speciālisti jeb treneri, kas ir ieguvuši specialitāti citos sporta veidos. Tā piemēram, viena no pašvaldībām savās atbildēs norādījusi, ka *“peldēšanas nodarbības [...] novadā vada 13 sporta skolas treneri un 8 vispārīglītojošo skolu sporta skolotāji”*, bet, iepazīstoties ar sporta skolas akreditētajām programmām un sporta speciālistiem, secināms, ka izglītības iestādē nav nedz šādas profesionālās ievirzes programmas, nedz arī sporta speciālistu ar peldēšanas trenera sertifikātu vai diplomu. Arī peldēšanas interešu izglītības programmu sporta skolā vada B kategorijas futbola treneris.²

Tas, ka vairumam pedagogu nav peldēšanas trenera kvalifikācija vai peldēšanas trenera sertifikāts, absolūti nav nekāds pārsteigums – normatīvais regulējums to nepieprasa un peldēšanas nodarbību (stundu) vadītājam nepieciešama tikai augstākā pedagoģiskā izglītība ar sporta skolotāja kvalifikāciju. Pieņemot, ka topošie sporta skolotāji studiju ietvaros apgūtu arī peldēšanas mācīšanas teoriju pedagoģiskos pamatus, pieprasot atbilstošu kvalifikāciju, mums nevajadzētu būt uztraukumam, ka pedagogs varētu nebūt pietiekami zinošs un kompetents, lai īstenotu drošu un kvalitatīvu peldēšanas mācību izglītojamajiem. Diemžēl, ne visu augstāko izglītības iestāžu programmās ir iekļauts šāds mācību modelis. Tāpat te jāņem vērā, ka vispārējās izglītības pedagogs, kurš ieguvis augstāko pedagoģisko izglītību, ir tiesīgs īstenot citu mācību priekšmetu, ja viņš ir apguvis vai gada laikā uzsācis apgūt profesionālās kompetences programmu, kuras apjoms ir vismaz 160 stundu un pēc kuras apguves pedagogs iegūst cita mācību priekšmeta (šajā gadījumā sporta) skolotāja sertifikātu. Proti, arī ģeogrāfijas skolotājs, pēc 160 stundu profesionālās kompetences programmas mācību priekšmetā “sports” apguves un sertifikāta saņemšanas, ir tiesīgs bērniem mācīt peldēšanu.

Paralēli savai izglītībai un kvalifikācijai, pedagogi sniedza atbildes uz jautājumu “vai pēdējo piecu gadu laikā ir apmeklējuši profesionālās kompetences pilnveides kursus peldēšanā vai cita veida kursus/seminārus, kas būtu saistīti ar peldēšanas apguvi. Vērtējot atbildes, ir secināms, ka

² Bērnu un jauniešu peldēšanas prasme. Peldēšanas mācīšanas pieejamība vispārējās izglītības iestādēs un izglītojamo apgūtās ūdens kompetences prasmes. 2019.

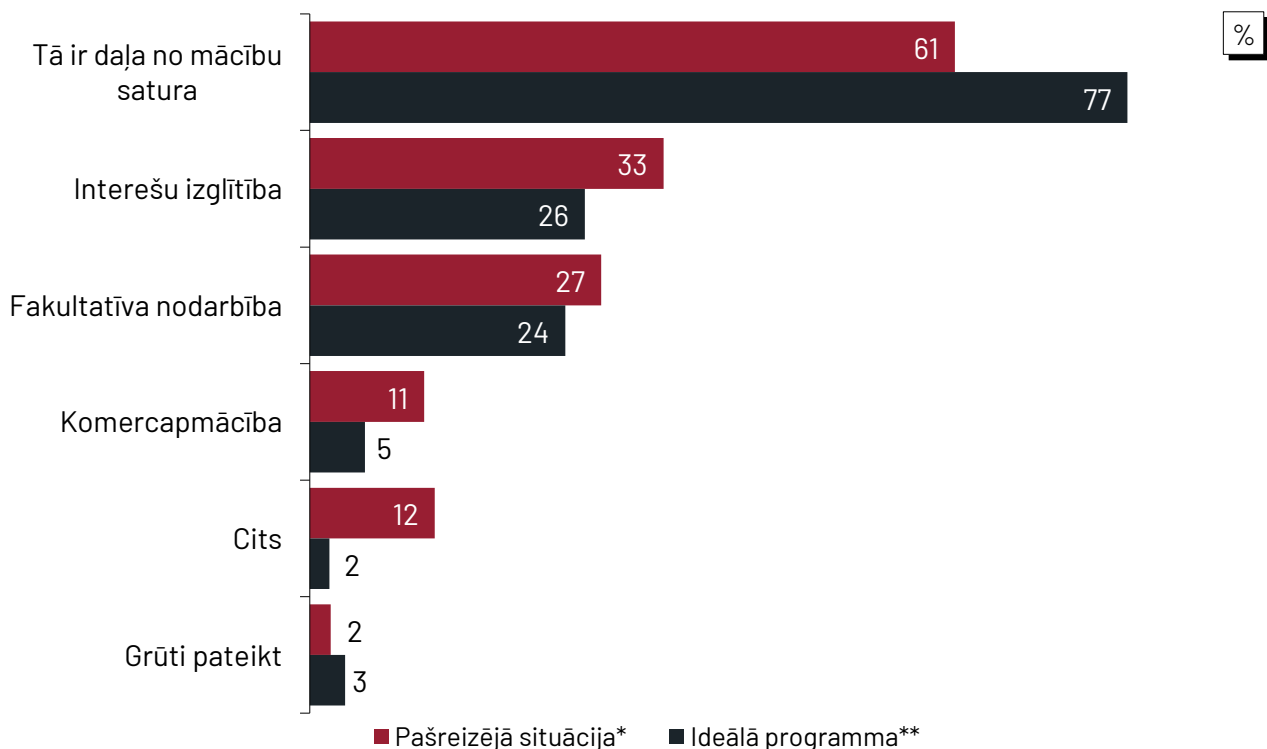
vairāk kā puse jeb 58% respondentu pēdējo piecu gadu laikā nav apmeklējuši šāda veida kursus. Tas, protams, neļauj spriest par pedagoga prasmēm, taču nepārprotami ļauj apgalvot, ka atšķirībā no peldēšanas treneriem, kuriem nemitīgu profesionālo pilnveidi izvēlētajā sporta veidā par obligātu nosaka LPF izstrādātie noteikumi, sporta pedagogiem noteiktā profesionālās kompetences pilnveides kārtība nepieprasa jaunu zināšanu un prasmju apguvi konkrētajā sporta veidā, un viņi to arī visbiežāk neiegūst.

PELDĒTAPMĀCĪBAS PROCESS UN MĀCĪBU SATURS

Aptaujas ietvaros respondentiem tika lūgts raksturot peldētapmācības procesu, kuru īstenošanā viņi ir iesaistīti, un to saturu, kā arī sniegt savu vērtējumu par vēlamu variantu jeb – priekšnosacījumiem, kādiem jābūt, lai apmācības procesu uzskatītu par “ideālu”.

Peldēšanas nodarbību norises formāts un apjoms

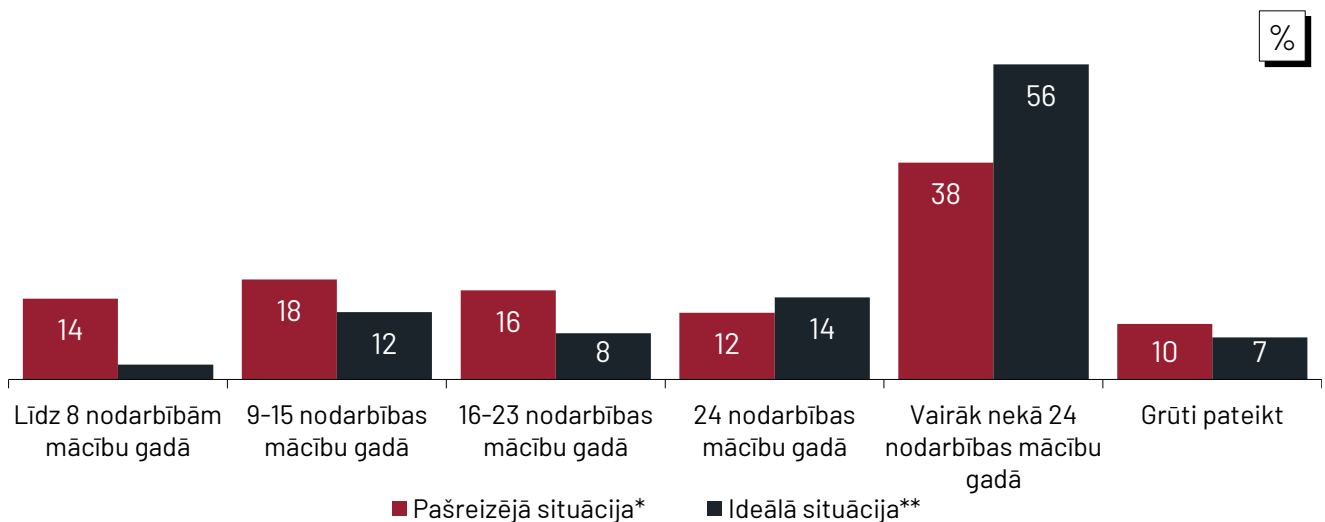
Pirmkārt, pedagogiem, kuri ir iesaistīti peldētapmācības nodarbību vadīšanā, tika lūgts sniegt informāciju par šo nodarbību norises veidu/formātu. Kā redzams atspoguļotajā grafikā, 61% pedagogu ir norādījuši, ka viņi nodarbības vada mācību priekšmeta “sports” ietvaros. Aptuveni tikpat daudz pedagogu ir iesaistīti ārpus vispārējā mācību satura peldētapmācības programmu īstenošanā – 33% atbildējuši, ka nodarbības vada interešu izglītības ietvaros, bet 27 – fakultatīvo nodarbību ietvaros. Interesanti, ka sporta speciālisti ar peldēšanas trenera kvalifikāciju biežāk strādā tieši interešu izglītībā, bet vispārējās izglītības programmu satura apgūvē viņi iesaistās retāk. Vienlaikus respondentu atbildēs redzams, ka aptuveni trešdaļa pedagogu, kuriem ir tikai sporta skolotāja kvalifikācija, arī iesaistās interešu izglītības programmu īstenošanā.

Vērtējot ideālo situāciju, absolūtais vairākums jeb 77% respondentu ir norādījuši, ka peldētapmācībai būtu jābūt daļai no vispārējā mācību satura. Interesanti, ka gados vecāku un pieredzējušu pedagogu vidū bija mazāka pārliecība par nepieciešamību peldētapmācību īstenot

mācību satura ietvaros (68%). Tikmēr pedagogi, kuriem bija lielāka pieredze tieši peldētapmācības vadībā, pārliecinošāk pauda viedokli, ka tai jābūt daļai no mācību satura (84%).

Apskatot mācību programmas satura apguves apjomu jeb nodarbību skaitu vienai skolēnu grupai, secināms, ka biežāk viena grupa/klase apmeklē līdz 24 nodarbībām mācību gadā, kas varētu būt optimāli, tomēr te jāņem vērā, ka trešdaļa respondentu norādījusi, ka viņu vadīto apmācību apjoms nesasniedz pat 16 nodarbības mācību gadā. Un, lai gan tikai 38% norādījuši, ka viņu vadīto nodarbību apjoms mācību gadā pārsniedz 24 nodarbības, vairāk kā puse respondentu (56%) ir pauduši viedokli, ka peldētapmācības satura apguves apjomam būtu jāpārsniedz 24 stundas mācību gadā.

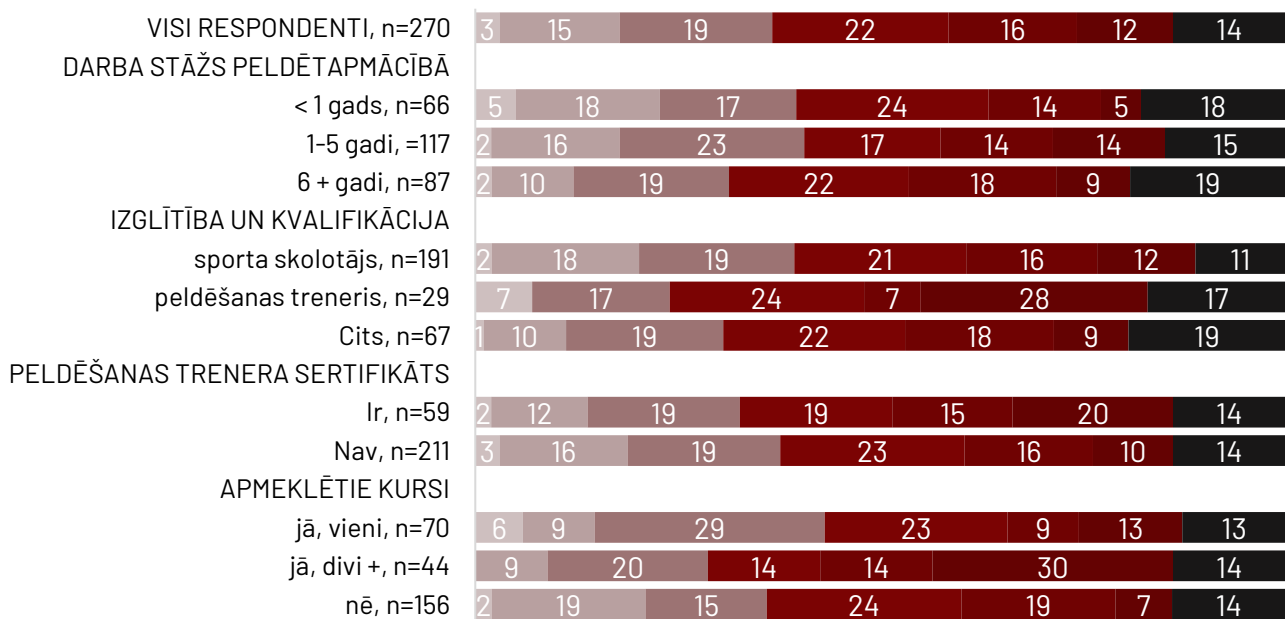

Zīmīgi, ka arī šajā jautājumā, raksturojot vēlamu situāciju, būtiski lielāku atbalstu plašākam mācību gada programmas saturam ir pauduši pedagogi ar lielāku pieredzi peldētapmācībā (72%), kā arī tie pedagogi, kuriem ir peldēšanas trenera kvalifikācija (79%). Tikmēr pedagogu ar sporta skolotāja kvalifikāciju vidū šādu atbalstu pauduši 55%, bet ar citu kvalifikāciju esošie pedagogi vēl retāk – 49%. Tāpat novērots, ka ievērojami retāk viedokli, ka mācību programmai būtu jābūt vairāk par 24 stundām mācību gadā (44%), pauduši pedagogi, kuriem pedagoģiskā pieredze peldbaseinā ir mazāka par gadu. Turklāt, katrs piektais no viņiem norādījis, ka apmācību saturam nav jābūt lielākam par 15 mācību stundām gadā. Acīmredzot, šajā jautājumā pietiekami lielu lomu spēlē pedagoga individuālā pieredze, kas ļauj novērtēt to, cik ilgā laika posmā ir iespējams bērniem iemācīt peldēt.

Arī kopējais mācību stundu apjoms, kurš tiek veltīts izglītojamajiem peldēšanas prasmju apguvei, būtiski atšķiras no pedagogu paustā "ideālā" varianta – tikai 34% respondentu ir

norādījuši, ka viņu vadīto grupu kopējais apmācību apjoms pārsniedz 33 stundas, t.s. tikai 12% gadījumu viena grupa peldēšanu apgūst vairāk kā 96 mācību stundas. To, ka izglītības iestādēs mācību satura ietvaros peldētprasmes netiek apgūtas pietiekamā apjomā, apliecināja arī LRF iepriekš veiktie pētījumi. Ir naivi ticēt, ka 32 mācību stundās bērns var apgūt prasmes, kuras varētu raksturot kā “pietiekamu peldētprasmi” vai “ūdens kompetenci”.

Ideālais mācību programmas apjoms, %

■ < 8 stundas ■ 9-16 stundas ■ 17-32 stundas ■ 33-64 stundas ■ 65-96 stundas ■ 96 + stundas ■ grūti pateikt

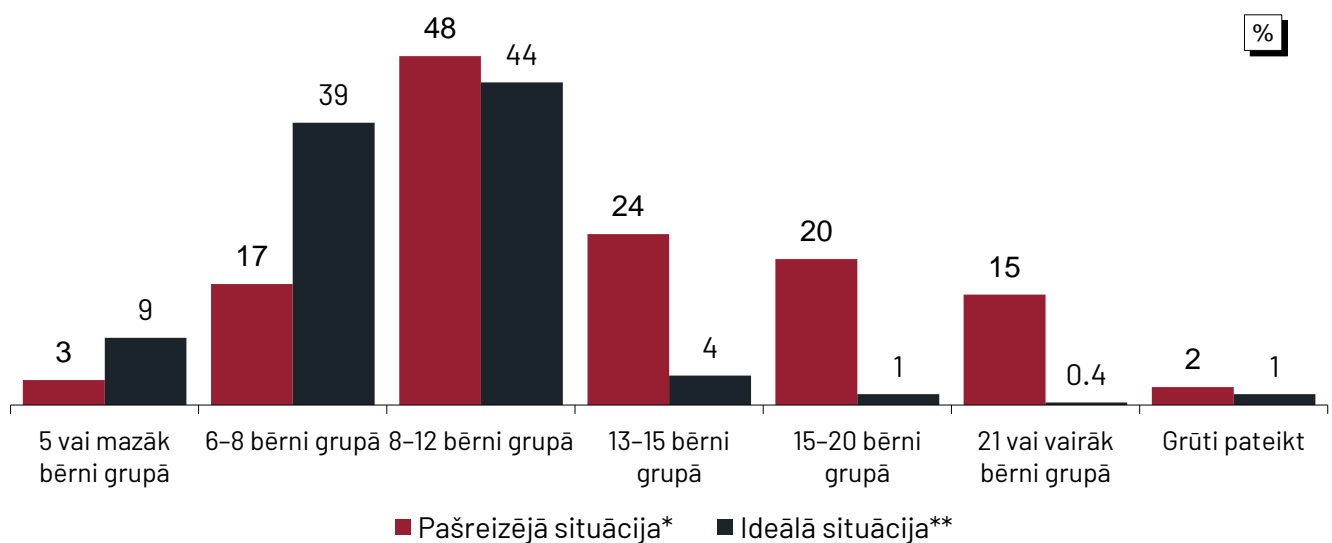
Respondentu vērtējumā “ideālos” apstākļos peldēšanas apmācības programmai būtu jābūt ne mazākai kā 33 mācību stundām – šādu viedokli paudis katrs otrais respondents, bet 28% respondentu norādījuši, ka peldētāpmācības programmas apjoms nedrīkstētu būt mazāks par 65 stundām. Arī šajā jautājumā par labu pilnvērtīgai peldētāpmācības programmas īstenošanai ir iestājušies tie pedagogi, kuriem ir peldēšanas trenera kvalifikācija – viņu vidū 28% pauž pārliecību, ka apmācības ilgumam jābūt vairāk par 96 mācību stundām (salīdzinājumam – personu ar sporta skolotāja kvalifikāciju vidū šādu viedokli pauž vien 12%, bet kategorijā “cita” kvalifikācija vien 7%).

Tāpat ievērojami lielāks atbalsts plašākam apmācību saturam ir to pedagogu vidū, kas ir piedalījušies ar sporta veidu saistītosursos – tikai 7% pedagogu, kas pēdējo piecu gadu laikā nav piedalījušies minētajosursos, pauž viedokli, ka mācību saturam būtu jābūt ilgākam par 96 stundām; starp personām, kas pēdējo piecu gadu laikā apmeklējušas vienus šāda veida kursus, 13% pauž atbalstu maksimālai apmācību programmai, bet starp pedagogiem, kas ir apmeklējuši

vismaz divus profesionālās kompetences pilnveides kursus peldēšanā, teju trešdaļa (!) atbildējusi, ka peldētapmācības programmas saturam jābūt vairāk nekā 96 mācību stundas. Arī pedagogi ar lielāku iepriekšējo pieredzi peldētapmācības procesa īstenošanā, pauž proporcionāli lielāku atbalstu plašākam peldētapmācības programmas saturam.

Izglītojamo skaits grupā

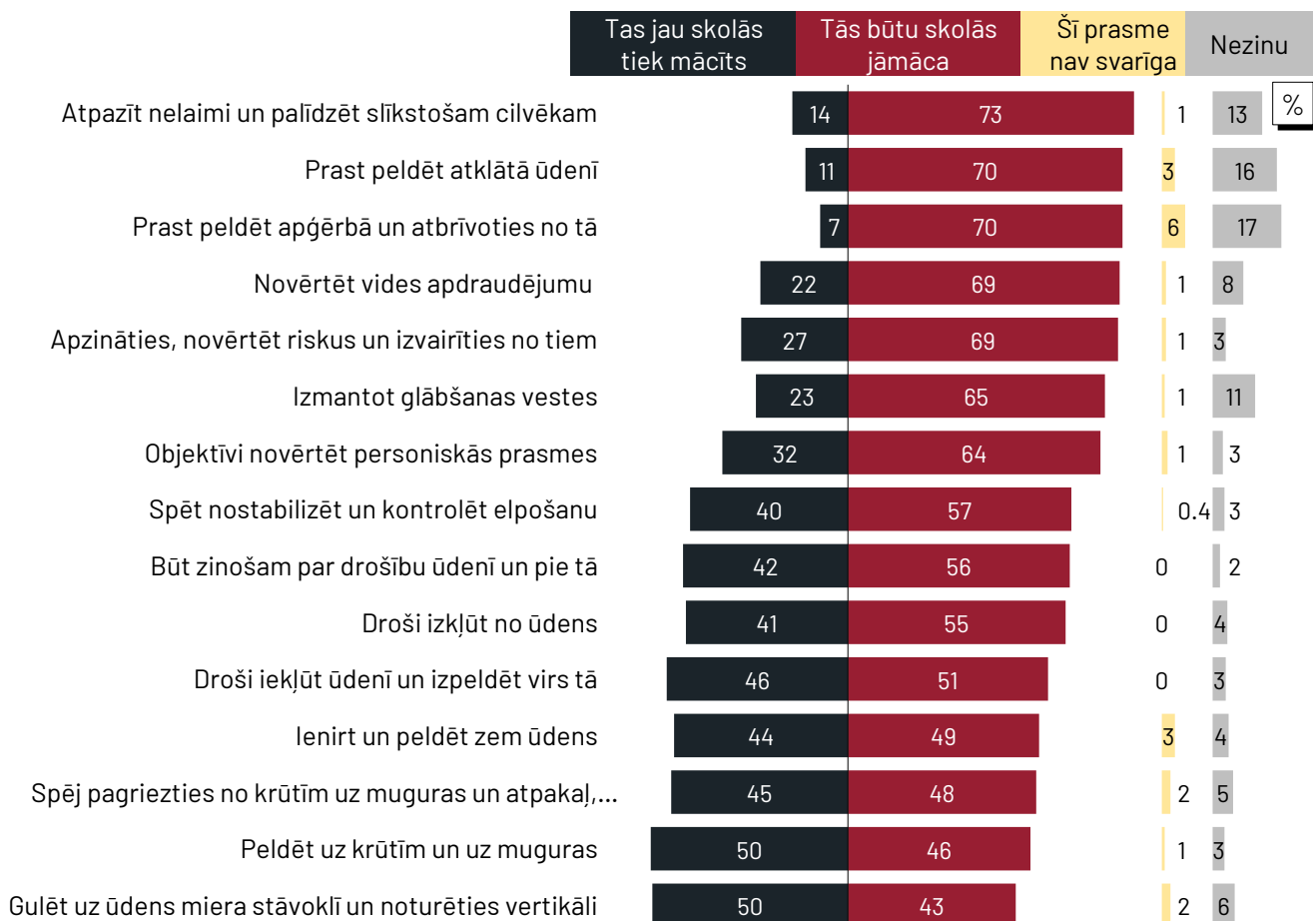
Visbūtiskākās atšķirības starp pastāvošo un vēlamo situāciju ir novērotas jautājumā par izglītojamo skaitu vienā grupā. Pedagogi norādījuši, ka praksē ļoti bieži vienā grupā ir vairāk kā 12 bērnu – kopumā 59% pedagogu ir norādījuši, ka strādājuši ar grupām, kurās ir vairāk kā 13 bērnu katrā, tai skaitā – 15% (!) snieguši atbildi, ka nācies vienlaicīgi strādāt ar vairāk kā 21 bērnu. Savukārt attiecībā uz vēlamo izglītojamo skaitu, pedagogi teju vienbalsīgi pauduši pārliecību, ka grupā nevajadzētu būt vairāk par 12 bērniem – šādu viedokli pauduši 92% pedagogu. Ideālos apstākļos ar lielāku bērnu skaitu grupā vēlētos strādāt vien nepilni 6% respondentu.

Peldēšanas nodarbību saturs

Vienlaikus pedagogiem tika lūgts sniegt atbildi, kuras no 15 ūdens kompetencēm tiek mācītas peldēšanas nodarbību ietvaros, kā arī novērtēt, kuras noteikti būtu jā māca un kuras – nebūtu. Zemāk izvietotajā grafikā redzams, ka neviena no piedāvātajām atbildēm nav ieguvusi vairāk kā 50%, kas šķiet nedaudz mulsinoši, jo, piemēram, prasme gulēt uz ūdens miera stāvoklī un noturēties vertikāli, vai prasme peldēt uz krūtīm un uz muguras ir peldēšanas mācīšanas pamatā un to būtu jā māca pilnīgi visiem bērniem. Iespējams, šādi rezultāti ir skaidrojami ar to, ka daļa no peldēšanas apmācībām tiek īstenota nepilnā vai pat niecīgā apjomā – 8-16 nodarbībās nav iespējams tikt līdz šo prasmju apguvei.

Zīmīgi, ka pēc respondentu sniegtajām atbildēm secināms, ka visretāk skolās peldēšanas nodarbībās māca tādas prasmes kā “peldēt apgērbā un atbrīvoties no tā” (7%), “prast peldēt atklātā ūdenī” (11%), “atpazīt nelaimi un palīdzēt slīkstošam cilvēkam” (14%), “novērtēt vides apdraudējumu” (22%), kā arī “izmantot glābšanas vestes” (23%), lai gan sākotnēji 90% respondentu norādīja, ka peldēšanas programmas ietvaros obligāti būtu jā māca “peldēšanas prasme un drošība uz ūdens”.

Peldēšanas nodarbību kvalitāte

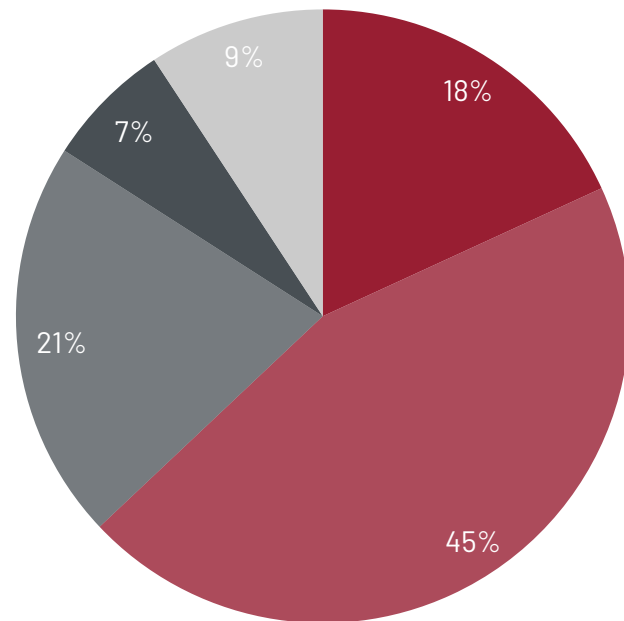
Vērtējot mācību programmas apjomu un saturu, pirmkārt, jānorāda, ka 28% (!) pedagogu uzskata, ka viņu mācību iestādē īstenotais mācību saturs un apjoms nav pietiekams, lai bērni pilnvērtīgi apgūtu nepieciešamās ūdens kompetences/prasmes un justos droši, atpūšoties ūdenī vai tā tuvumā, bet vēl 9% respondentu nav spējuši sniegt savu vērtējumu. Turklāt tikai 18% respondentu ir pilnībā pārliecināti par to, ka viņu vadītās nodarbības ir pietiekamas, lai sasniegtu peldēšanas procesa primāros mērķus.

Fakts, ka tikai 63% respondentu ir pauduši pozitīvu vērtējumu tam, ka viņu iestādē īstenotais mācību saturs un

apjoms ir pietiekams, lai bērni pilnvērtīgi apgūtu nepieciešamās ūdens kompetences/prasmes un justos droši, atpūšoties ūdenī un tā tuvumā, ir nopietns signāls problēmām peldēšanas programmu īstenošanā un to primāro mērķu sasniegšanā. Pedagogu šaubas par sava mācību priekšmeta apguves pamatmērķa sasniegšanu faktiski nozīmē to, ka īstenotais mācību stundu apjoms un saturs ir nepietiekams un tajā ir nepieciešamas būtiskas reformas.

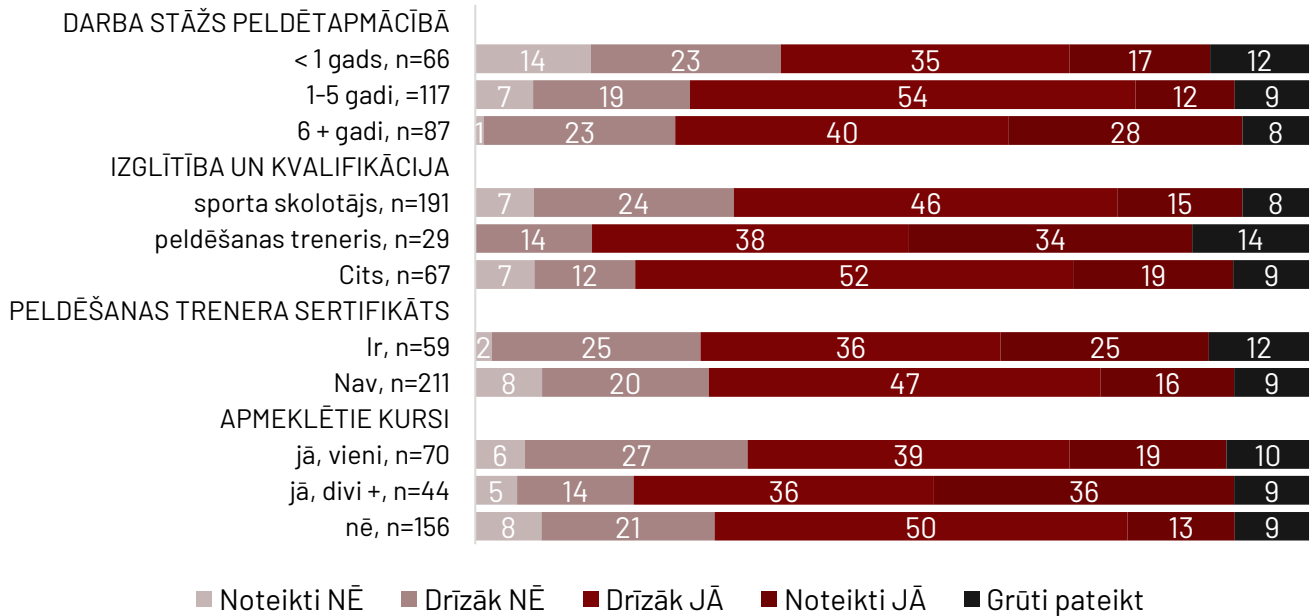
Detalizētāk analizējot pedagogu sniegtās atbildes, redzams, ka šādas šaubas primāri ir pedagogiem ar sporta skolotāja kvalifikāciju – viņu vidū 31% ir bijuši negatīvi noskaņoti, turklāt no viņiem 7% ir pārliecināti, ka mācību saturs un apjoms nav pietiekams, lai sasniegtu minēto mērķi. Sporta skolotāju vidū ir arī vismazākais par mācību procesa efektivitāti pārliecināto procents – vien 15%. Tāpat lielākas bažas par nosprausto mērķu sasniegšanu ir pauduši pedagogi, kuriem ir neliela pieredze peldēšanas apmācību īstenošanā – viņu vidū 37% uzskata, ka mācību saturs un apjoms drīzāk nav vai pilnīgi noteikti nav pietiekams. Salīdzinājumam respondenti, kuriem ir peldēšanas trenera kvalifikācija, ir krietni drošāki par to, ka īstenošanās programmas ietvaros tiek sasniegts minētais mērķis – 34% pauduši drošu “Jā”, bet vēl 38% atbildējuši “drīzāk jā”.

Mācību satura un apjoma pieteikamība mērķu sasniegšanai, %

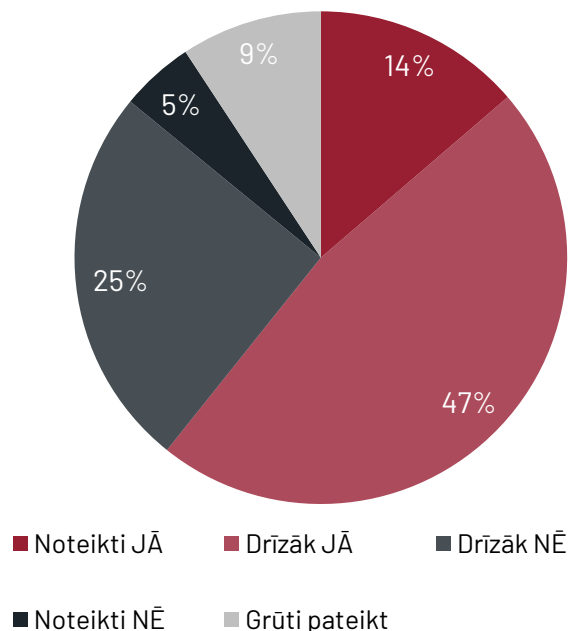
■ Noteikti JĀ ■ Drīzāk JĀ ■ Drīzāk NĒ
 ■ Noteikti NĒ ■ Grūti pateikt

Mācību satura un apjoma atbilstība nepieciešamajām kompetencēm un prasmēm, %

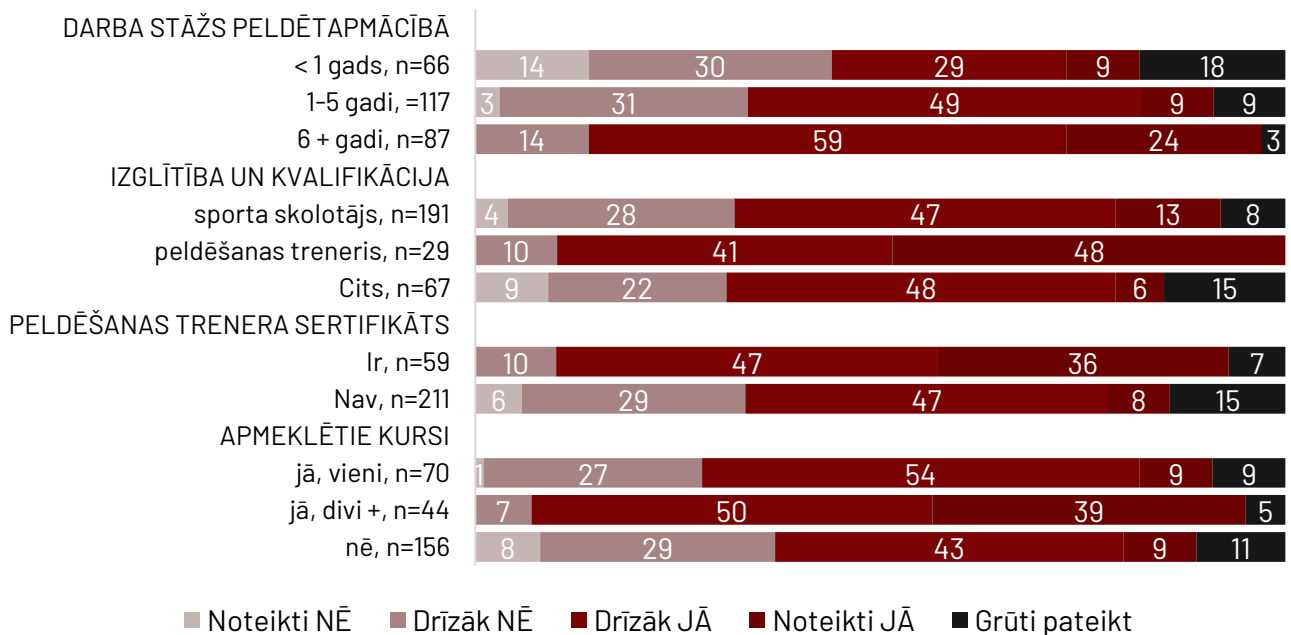

Līdzvērtīga aina "iezīmējas" respondentu atbildēs arī uz jautājumu par to, vai viņu zināšanas ir pietiekamas, vadot peldēšanas nodarbības – arī šajā jautājumā pārliecinošu "jā" pauduši vien 14% respondentu, bet vēl 47% atbildējuši "drīzāk jā". Tas nozīmē, ka tikai 61% respondentu sevi uzskata par kompetentiem vadīt peldēšanas nodarbības, bet 3 no 10 pedagogiem ir atklāti pateikuši, ka viņi faktiski nav pietiekami zinoši, lai veiktu pedagoģisko darbu peldēšanā, savukārt katrs desmitais nav spējis noformulēt savu viedokli.

Zināšanu pietiekamība, vadot peldēšanas nodarbības, %

Zināšanu pieteikamība, vadot peldēšanas nodarbības, %

■ Noteikti NĒ ■ Drīzāk NĒ ■ Drīzāk JĀ ■ Noteikti JĀ ■ Grūti pateikt

Arī šajā jautājumā negatīvu atbildi snieguši primāri tie pedagogi, kuriem ir mazāka pieredze peldēšanas nodarbību vadīšanā – viņu vidū 44% savas zināšanas novērtējuši kā nepietiekamas, bet vēl 18% nav spējuši sniegt atbildi. Tātad – tikai 38% jauno pedagogu savas zināšanas šajā jomā vērtē kā pietiekamas. Starp pedagogiem, kuri peldēšanas apmācības ir vadījuši 1-5 gadus, par savām zināšanām ir droši 58%, bet pedagogu ar lielāku pieredzi vidū šis procents pieaug līdz pat 83%. Šādi rezultāti varētu liecināt par sporta pedagogu nepietiekamu vai nepilnvērtīgu apmācības sistēmu studiju laikā – iegūstot izglītību un kvalifikāciju pedagogi nav gatavi strādāt peldbaseinā un mācīt bērniem peldēt un vienīgais ceļš, kā iegūt šīs zināšanas, ir ilgstošs praktiskais darbs. Tas gan nozīmē, ka “pirmie kucēni tiek noslīcināti”.

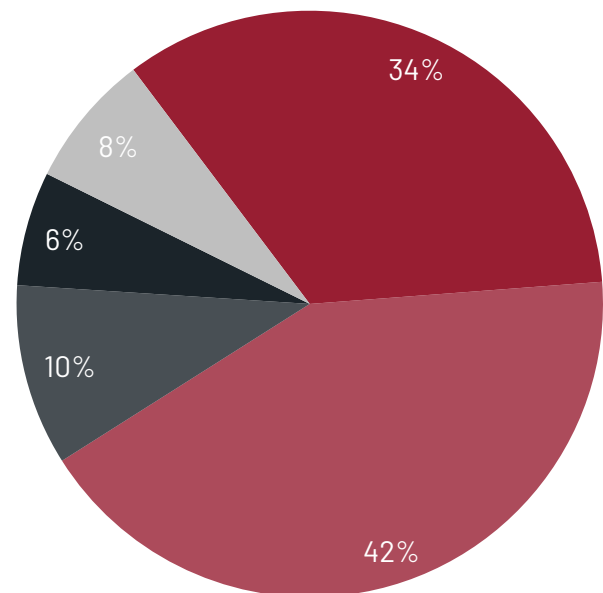
Tāpat savu zināšanu pozitīvu novērtējumu nav spējuši sniegt pedagogi, kuriem nav peldēšanas trenera kvalifikācija – pedagogu ar sporta skolotāja kvalifikāciju vidū 32% norādīja, ka nav vai drīzāk nav pietiekami zinoši, vadot peldēšanas nodarbības, bet vēl 8% nespēja atbildēt. Tas nozīmē, ka 40% respondentu NAV pārliecināti par savām zināšanām un prasmēm, vadot peldēšanas nodarbības. Vēl sliktāks rezultāts parādās starp pedagogiem, kuriem ir cita veida izglītība – viņu vidū tikai 54% respondentu ir snieguši pozitīvu atbildi.

Salīdzinājumam pedagogi ar peldēšanas trenera kvalifikāciju ir krietni pārliecinātāki par savām zināšanām un spējām – 48% ir teikuši stingru “jā”, bet vēl 41% izvēlējies atbildi “drīzāk jā”. Starp pedagogiem ar peldēšanas trenera kvalifikāciju nav neviena respondenta, kurš pilnībā nav pārliecināts par savām zināšanām. Līdzvērtīga aina atspoguļojas arī vērtējot šīs atbildes starp

pedagogiem, kuriem ir trenera sertifikāts un kuriem nav – savas zināšanas par pietiekamām novērtē attiecīgi 83% un 55% respondentu. Mazāka pārliecība par savām zināšanām ir arī tiem pedagogiem, kuri pēdējo piecu gadu laikā nav apmeklējuši nevienus profesionālās kompetences pilnveides kursus peldēšanā – viņu vidū tikai 52% savas zināšanas ir novērtējuši par pietiekamām. Un te jāatgādina, ka šādus kursus pēdējo piecu gadu laikā nebija apmeklējusi vairāk kā puse respondentu. Tas ļauj secināt, ka atbilstoša kvalifikācija, dalībaursos, kā arī personīgā pieredze peldēšanas mācīšanas procesa īstenošanā, pedagogam ļauj būt pārliecinātākam par savu darbu un spēju konkrētos apstākļos sasniegt nosprausto mācību mērķi.

Materiāltechniskās bāzes un attieksmes vērtējums

Krietni pozitīvākas iezīmes parādās nākamajos jautājumos, kas skar materiāltechnisko bāzi un attieksmi pret peldēšanas prasmju apguvi. Vērtējot pieejamās materiāltechniskās bāzes (peldbaseina vannas dziļums, inventārs, utt.), piemērotību, lai nodrošinātu kvalitatīvu mācību procesu un ūdens kompetences prasmju apguvi bērniem, 76% respondentu ir snieguši pozitīvu atbildi un tikai 6% respondentu ir norādījuši, ka viņiem pieejamā materiāltechniskā bāze pilnībā nav atbilstoša. Šāds rezultāts kopumā ir vērtējams atzinīgi un ļauj pieņemt, ka pieejamā infrastruktūra un pārējie resursi nav būtisks šķērslis peldēšanas mācīšanas procesa kvalitatīvai nodrošināšanai.

■ Noteikti JĀ ■ Drīzāk JĀ ■ Drīzāk NĒ
 ■ Noteikti NĒ ■ Grūti pateikt

Arī attieksmes vērtējumā respondenti ir norādījuši, ka situāciju kopumā ir ļoti pozitīva – gan mācību iestādes (darbavietas) vadības attieksme, gan arī bērnu un viņu attieksme pret peldēšanas nodarbībām ir ļoti pozitīva. Tā piemēram, 95% pedagogu ir pauduši pozitīvu novērtējumu izglītības iestādes vadības attieksmei pret peldēšanas nodarbībām. Savukārt, vērtējot bērnu un viņu vecāku attieksmi, to pozitīvi novērtējuši 79% un 77% respondentu.

SECINĀJUMI UN PRIEKŠLIKUMI

Mācību priekšmeta "Sports un veselība" mācību satura moduli "Peldēšana", kā arī vispārējās izglītības iestāžu piedāvātās ārpustundu nodarbības peldbaseinā primāri īsteno pedagogi ar sporta skolotāja kvalifikāciju, tomēr aptaujas dati liecina, ka sporta skolotāju zināšanas (pašvērtējums) konkrētajā jomā, kā arī viņu vērtējums par moduļa ietvaros nepieciešamo mācību apjomu un apmācību saturu būtiski atšķiras no sporta speciālistiem, kuriem ir iegūta peldēšanas trenera kvalifikācija. Tāpat aptaujas dati liecina, ka sporta skolotāji ar minimālu pieredzi peldēšanas mācīšanā biežāk savas zināšanas un arī mācību procesu kopumā uzskata par nepietiekamām, lai bērni pilnvērtīgi apgūtu nepieciešamās ūdens kompetences/prasmes un justos droši, atpūšoties ūdenī vai tā tuvumā. Diemžēl vairums sporta pedagogu neapmeklē profesionālās kompetences pilnveides kursus, kas būtu saistīti ar peldēšanas mācīšanu, tās pedagoģiskajiem un praktiskajiem aspektiem.

Mūsu skatījumā situācijas uzlabošanai ir veicamas šādas savstarpēji saistītas un secīgas darbības:

- 1) Izstrādāt vispārīzglītojošo skolu sporta skolotājiem pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kursu mācību jomā "peldēšana" ne mazāk kā 48 stundu apjomā, nodrošinot teorētiskās un praktiskās iemaņas modulī "ūdens kompetence";
- 2) Veikt visu peldēšanas mācīšanā iesaistīto sporta skolotāju apmācību pēc vienotas programmas, tādējādi nodrošinot vienotu peldēšanas mācīšanas metodiku, mācību mērķu sasniegšanu un to novērtēšanu;
- 3) Izstrādāt un ieviest sistemātisku profesionālās kompetences pilnveides programmu peldēšanas mācīšanā iesaistītajiem pedagogiem, piedāvājot iespēju ne retāk kā reizi 3 gados apgūt jaunas zināšanas un prasmes;
- 4) Izstrādāt metodisko materiālu modulī "Ūdens kompetence", kas paredz pilnu ūdens kompetences prasmju apguvi 72 – 96 mācību stundu ietvaros. Nodrošināt tā pieejamību pedagogiem;
- 5) Izstrādāt mācību vielas apguves rezultātu fiksēšanas un novērtēšanas mehānismi, nodrošinot pilnvērtīgu un objektīvu datu par izglītojamo apmācību procesu ieguvu un izvērtējumu, ar mērķi efektīvizēt apmācību gaitu un nodrošināt nosprausto mērķu sasniegšanu.

Latvijas Peldēšanas
federācija